

عنوان تئوری بررسی دیدگاه و ویژگی زبانی و ادبی ناصر خسرو

بهنام قاسمی^۱، سمیه موسی پور^۲

۱- دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی

۲- کارشناس ارشد زبان و ادبیات فارسی

چکیده

ناصر خسرو، به عنوان شاعری بلند پایه و اخلاقی، دارای اشعاری پر مایه و معنوی و با قوت و عظمت، از قصیده سرایان نادر و درجه اول زبان فارسی است که زبان شعر او، در سبک خراسانی مشابه زبان شاعران دوره سامانیان چون رودکی، عنصری و کسایی است که دوری از مدح امیران بر جزالت شعر او افزوده است ایشان به عنوان نخستین گوینده که شعر را در خدمت فکر اخلاقی و اجتماعی و اندیشه های مکتبی قرار داده، به شمار آمده و با ارادت به علی (ع) سخنانش رنگ احتجاج فلسفی یا کلامی دارد و استفاده از استعارات بدیع و تشبیهات و بازیهای لفظی و صورت های ادبی، تشخیص، کنایه، مجاز و صناعات چون تلمیح و جناس و تضاد و ... بر قدرت معنای شعر نسبت به لفظ افزوده است این ژرف اندیش خطه یمگان در بهره یابی از مجازهای خاص قرآن و گونه های بلاغت در نهج البلاغه و انتخاب اوزان، سر آمد شاعران است. شناخت علم فلسفه و پزشکی و زیست شناسی و نجوم و الهیات و منطق بر شیوایی کلام او افزوده و تأثیر سخن او را دو چندان ساخته است. به اعتقاد ناصر خسرو اعجاز کلام متکی بر اعجاز ابوده و نگرش او بیشتر بر معنیست تا لفظ و تفکر وسیع حکمت و تعقل در شعر او ممانعتی در جلوه گری صور خیال و فنون زیبا شناختی ایجاد نموده استاز ویژگی های دیگر شعر ناصر خسرو، قلت هیجانان شاعرانه و خیالات باریک و دقیق، به سبب قیاسات و ادله منطقی، همراه با استنتاج های عقلی است که ناشی از ذهن علمی و تأثیر روش منطقیان در بیان مقاصد اوست که اوصاف طبیعی را هم، در حکم تشبیهی برای ورود در مباحث عقلی و مذهب اسماعیلی بکار می گیرد.

واژگان کلیدی: دیدگاه، ویژگی، زبانی، ادبی، ناصر خسرو.